

De specialespecifikke kurser i psykiatri - delkurserne

Kursusrækkens indhold fremgår af beskrivelserne for de enkelte delkurser.

Kursusrækkens delkurser er samlet i nedenstående 13 moduler for at sikre en koncentreret tilegnelse af stoffet uden udtrætning af kursisterne.

INDHOLD:

Kursusrækkens indhold fremgår af beskrivelserne for de enkelte delkurser. Kursusrækkens delkurser er samlet i nedenstående 13 moduler for at sikre en koncentreret tilegnelse af stoffet uden udtrætning af kursisterne.

Delkursus 1: Psykopatologi I, 3 dage

Delkursus 2: Psykopatologi II, 3 dage

Delkursus 3: Psykiatriens organisatoriske og sociale aspekter, 2 dage

Delkursus 4: Neuropsykiatri, 3 dage

Delkursus 5: Biologiske behandlingsmetoder, 4 dage

Delkursus 6: Teoretisk grundlag for psykoterapi, 3 dage

Delkursus 7: Psykopatologi III, 3 dage

Delkursus 8: Ældrepsykiatri, 3 dage

Delkursus 9: Børne- og ungdomspsykiatriske lidelser med forløb indtil voksenalderen, 1 dag

Delkursus 10: Oligofreni, 1 dag

Delkursus 11: Misbrug, 2 dage

Delkursus 12: Erklæringsudstedelse, 1 dag

Delkursus 13: Retspsykiatri, 3 dage

Kursus 9 og 10 og Kursus 11 og 12 afholdes i forlængelse af hinanden på sammen lokalitet, men består særskilt.

Delkursus 1: Psykopatologi I, 3 dage

Delkursus 2: Psykopatologi II, 3 dage

Formål:

Det forventes, at speciallægen i psykiatri er informeret om den historiske udvikling af de diagnostiske begreber og sygdomsklassifikation og i deres teoretiske/konceptuelle baggrund.

Det forventes, at speciallægen i psykiatri på rutineniveau behersker psykopatologiske begreber, det diagnostiske interview og den aktuelle, danske sygdomsklassifikation samt registrering af diagnoser til administrative formål.

Det diagnostiske interview er karakteriseret ved det veldefinerede formål, at patienten udspørges for at skaffe information med henblik på psykopatologisk beskrivelse og diagnostik. Intervieweren skal derfor kunne udarbejde en plan for interviewet, hvor han har initiativet og udspørger på en empatisk måde.

Kursisten skal kende den hierarkiske opbygning af ICD-10. Hovedvægten på kurserne Psykopatologi I og II skal lægges på ICD-10's kap. F2 og F3, psykoser, skizotypisk sindslidelse og affektive sindslidelser, herunder symptomatologi, udvikling af psykopatologi i tidsperspektiv, epidemiologi og differentialdiagnostiske overvejelser.

Speciallægen skal herudover være orienteret i principper for diagnostik til forskningsbrug samt i anvendelsen af den amerikanske klassifikation DSM IV.

Mål:

Kursisten skal efter gennemført kursus kunne de psykopatologiske grundbegreber og beherske diagnostisk interview til brug i klinik og undervisning. Kursisten skal endvidere være orienteret om principperne for anvendelse af diagnostik i forskning.

Kursisten skal stimuleres til fordybelse i såvel klinisk som videnskabelige aspekter af psykopatologisk udredning.

Kursisten skal være bredt orienteret i de psykiatriske sygdomme omfattet af ICD-10's kap.F2 og F3.

Indhold:

Principper for klassifikation i ICD-10 og DSM IV.

Semistruktureret diagnostisk interview eksemplificeret ved Present State Examination, kort version til klinisk brug. Gennemgang af psykotiske og ikke-psykotiske symptomer, herunder deres historiske udvikling, begreberne validitet og reliabilitet. Gennemgang af psykotiske og affektive sindslidelser og differentialdiagnoser.

Seminaropgave med et emne indenfor psykopatologi, klassifikation og epidemiologi.

Metoder:

Forelæsninger, demonstration af semistruktureret, diagnostisk interview og praktisk træning af interviewteknik.

Som interview guide anvendes PSE 10, kort version til klinisk brug.

Gennemgang af seminaropgave i plenum på kursus II.

Evaluerings:

Kurserne evalueres mundtligt og skriftligt ved afslutning af kurset.

Organisation: 3 dages kurser.

Delkursus 3: Psykiatriens organisatoriske og sociale aspekter, 2 dage

Formål:

Kurset formidler viden om

1. Psykiatriens historie og udvikling som organisation, de bagvedliggende politiske og teoretiske overvejelser.
2. Psykiatriens aktuelle organisation, hvilke sektorer, der er involveret, de videnskabelige selskaber og sundhedsstyrelsen.
3. Psykiaterrollen.
4. Sociale forholds indvirken på og medvirken til udvikling af psykisk sygdom.

Mål:

At bibringe kursisterne

1. Viden om og forståelse af psykiatriens udvikling og placering i samfundet.
2. Kendskab til placering af psykiatriens opgaver og samarbejdsrelationer i forskellige sektorer.
3. Bibringe viden om psykiaterrollen, fagligt, etisk og juridisk, i et samspil mellem psykiater, patient, organisation og samfund.
4. viden om sociale forholds betydning for sygdomsforløb og -udvikling, herunder kendskab til forebyggelsesindsats og -muligheder.

Indhold:

1. En gennemgang af psykiatriens historie og udvikling som organisation.
2. Gennemgang af psykiatriens organisation i forskellige sektorer og det lovmæssige grundlag herfor.
3. Professionsdannelse og identitet i et tværfagligt team. diskussion af faglige, etiske og juridiske aspekter i psykiaterrollen.
4. En gennemgang af betydningen af interaktionen mellem sociale faktorer og psykiske sygdomme for opståen og vedligeholdelse af psykisk sygdom, men også for forebyggelse og helbredelse/bedring.

Metoder:

Teoretiske forelæsninger, diskussion og gruppeopgaver.

Evaluering:

Kurset evalueres mundtligt og skriftligt ved afslutning af kurset.

Organisation: 2 dages kursus.

Delkursus 4: Neuropsykiatri, 3 dage

Formål:

Kurset fokuserer på den internationale neuropsykiatriske forskning inden for skizofreni, affektive tilstande, personlighedsforstyrrelser, angsttilstande, OCD og PTSD. Forskningen omfatter en række discipliner fra klinisk fænomenologi over patofysiologiske studier og identifikation af genetiske risikofaktorer. Neurobiologiske, neurokognitive og neuropsykologiske modeller ved de nævnte tilstande får særlig omtale. I neuropsykiatri anvendes en række billeddannende metoder (f.eks. PET-, SPECT- og MR-scanning). Fordele og ulemper ved metoderne i forskningsmæssig og klinisk sammenhæng diskuteres. Psykofarmakas virkningsmekanisme på molekylært niveau bliver kritisk belyst under omtale af molekylærbiologisk neuroforskning. Endelig omtales videnskabsteoretiske forhold ved neuropsykiatrisk forskning.

Mål:

Kursets formål er at bibringe deltagerne viden og forståelse for den neuropsykiatriske tilgang til studiet af psykiske lidelser og dermed til grænseområdet mellem psykiatri, neurologi, neuropsykologi og genetik. Kurset skal således bedre deltagernes baggrund for kritisk at kunne vurdere metoder, fortolke resultater inden for brugen af billeddannende metoder, neuroanatomisk, neurofysiologisk og molekylærbiologisk forskning samt den neurokognitive forskning, sammenfattende neurovidenskabelige og eksperimentelle modeller for psykiske lidelser, samt videnskabsteoretiske problemer i relation til det klassiske sjæl-legeme problem.

Indhold:

Klassisk og molekylær genetik, CNS-ontogenese, billeddannende metoder: CT-, SPECT-, PET-, MR og fMR-scanning og neurobiologiske og neuropsykologiske modeller.

Metode:

Foredrag og plenumdiskussion. Kursistopgaver indenfor centrale neuropsykiatriske områder.

Evaluerings:

Kurset evalueres mundtligt og skriftligt ved afslutning af kurset.

Organisation: 3 dages kursus.

Delkursus 5: Biologiske behandlingsmetoder, 4 dage

Formål: Kurset dækker et stort område inden for psykiatriens behandlingsmetoder. Formålet er at sikre kursisterne et bredt kendskab til de biologiske behandlingsmetoder, specielt de farmakoterapeutiske, både for psykotiske og ikke-psykotiske lidelser, samt at kursisterne bliver i stand til kritisk at vurdere baggrunden og validiteten af de informationer, man til stadighed modtager fra litteraturen og lægemiddelindustrien.

Mål: At gennemgå den aktuelle viden om farmakologisk og anden biologisk behandling indenfor de væsentligste sygdomsgrupper og symptomgrupper. At kursisterne opnår viden om farmakokinetiske forhold, herunder interaktionsproblemer og anvendelse af Interaktionsdatabasen. At kursisterne opnår indgående kendskab til behandling med antipsykotika, antidepressiva, anxiolytika og hypnotika, centralstimulerende midler, stemningsstabiliserende midler og ECT-behandling, deres effekt, behandlingsvarighed og bivirkninger, samt særlige forhold ved medikamentel behandling af gravide og ammende. Den opnåede viden skal sætte kursisten i stand til selvstændigt at kunne foreslå og gennemføre en optimal biologisk behandling.

Indhold: Kurset indeholder: 1. Behandling af affektive sygdomme. 2. Behandling af sygdomme inden for det skizofrene spektrum. 3. Behandling af ikke-psykotiske lidelser og søvnforstyrrelser. 4. Akut psykiatrisk intervention ("skadestuepsykiatri"). Hvad er god klinisk praksis vedrørende den akutte behandlingsfase, vedligeholdelsesfasen og den forebyggende fase? I kurset tilstræbes det, at nyere forskning af betydning for de biologiske behandlingsmetoder løbende diskuteres og vurderes, og der vil indgå forskningspolitiske, forskningsmetodologiske, etiske og kønsforskelsproblemstillinger. I kurset indgår psykometriske tests/rating scales til effektmål.

Metoder: Foredrag, oplæg til diskussion i plenum samt opgaver i gruppe og/eller individuelt. Kursisterne opøves i en kvalificeret kritisk holdning til de mange hypoteser, der ofte fremstilles som facts. Det sker gennem en grundig gennemgang af fejlkilder og svagheder ved design, metode og databehandling ved den klinisk kontrollerede undersøgelse. Forbehold, der bør tages ved tolkning af resultaterne, diskuteres og demonstreres.

Evaluerings: Kurset evalueres mundtligt og skriftligt ved afslutning af kurset.

Organisation: 4 dages kursus.

Delkursus 6: Teoretisk grundlag for psykoterapi, 3 dage

Formål: I al psykiatrisk behandling indgår en psykoterapeutisk holdning, og de kommende psykiatere skal have kendskab til forskellige psykoterapeutiske retninger og deres anvendelse. Dette gælder især psykodynamisk teori og kognitiv adfærdsterapeutisk teori, og desuden i et vist omfang systemisk teori. Det forudsættes, at kursisterne har grundlæggende kendskab til psykopatologi (især i den fænomenologiske forståelse af psykopatologien) og til basale psykologiske teorier om psykens normale og patologiske funktion. Endvidere forudsættes påbegyndt grunduddannelse i psykoterapi.

Mål: At give kursisterne en opdateret viden om basale forhold vedr. kvalificeret, systematisk og specifik psykoterapi. Kurset bibringer kursisterne en forståelse af de specielle forhold, der karakteriserer de forskellige former for psykoterapi, som adskiller dem fra hinanden og fra sædvanlig psykiatrisk klinik. Samtidig skal det tilstræbes at vise kursisterne, hvorledes grundigt kendskab til psykoterapi kan udnyttes i den daglige klinik til en bedre forståelse af patienterne og til en adækvat holdning overfor disse. Efter kurset bør kursisterne have viden om, hvad psykoterapi er - men også hvad psykoterapi ikke er -, således at de kritisk kan vurdere nye behandlingsteorier. Diskussion af forskelle og ligheder mellem forskellige former for psykologisk behandling, de forskellige formers "indikationsområde", forudsætninger (hos patient og terapeut) og begrænsninger.

Indhold: De teoretiske fundamentet for forskellige psykoterapeutiske behandlingsmetoder gennemgås: behaviorisme og teorien bag kognitiv terapi, psykoanalytisk teori og systemisk teori samt koblingen til neurovidenskab. Det psykoterapeutiske assessment gennemgås grundigt med henblik på den rette visitation til de forskellige typer af psykoterapi samt disses modaliteter (individuel-, familie- par- og gruppeterapi). Psykoterapi i forbindelse med forskellige psykiatriske lidelser omtales (angst, depression, personlighedsforstyrrelser og psykotiske tilstande samt seksuelle forstyrrelser). Endelig gennemgås forskning inden for psykoterapi.

Metode: Foredrag, oplæg til diskussion i plenum, videooptagede interviews til assessment, opgaver (individuelle eller i gruppe).

Evaluering: Kurset evalueres mundtligt og skriftligt ved afslutning af kurset.

Organisation: 3 dages kursus.

Delkursus 7: Psykopatologi III, 3 dage

Formål:

Speciallægen i psykiatri forventes at have viden om almen psykopatologi og psykopatologiske teorier og fænomener.

Indlæring af viden om psykopatologiske fænomener og diagnostik grundlægges ved en teoretisk forståelse af de psykiatriske sygdoms- og normalitetsbegreber, således som de beskrives ud fra biologiske, psykologiske og sociologiske indfaldsvinkler.

Hovedvægten på kurset lægges på ICD-10's kap. F4 og F6, nervøse og stress-relaterede tilstande, herunder suicidologi, tilstande med nervøst betingede legemlige symptomer, personlighedsforstyrrelser og seksuelle forstyrrelser.

Mål:

At kursisten har tilstrækkelig psykopatologisk viden til diagnosticering og planlægning af behandling.

At kursisten kan diskutere normalitetsbegreb, psykisk sundhed og det psykiatriske sygdomsbegreb i relation til psykopatologi.

At kursisten stimuleres til fordybelse i såvel kliniske som videnskabelige aspekter af psykopatologisk udredning.

Kursisten skal være bredt orienteret i de psykiatriske sygdomme omfattet af ICD-10's kap.F4 og F6.

Indhold:

Fænomenologi, reliabilitet og validitet, teoretiske og ætiologiske forklaringsmodeller for ikke-psykotiske lidelser indenfor ICD-10's kap. F4 og F6, samt sygdommenes udbredelse.

Metoder:

Foredrag og oplæg til plenumdiskussion. Mulighed for såvel individuelle som gruppebaserede opgaver.

Evaluerings:

Kurset evalueres mundtligt og skriftligt ved afslutning af kurset.

Organisation: 3 dages kursus.

Delkursus 8: Ældrepsykiatri, 3 dage

Formål: I de kommende år vokser antallet af ældre, og de vil derfor udgøre en stigende andel af psykiatriske patienter. Diagnostik af psykiske lidelser, der også forekommer hos yngre, er ofte væsentligt vanskeligere hos ældre patienter pga. psykiske sygdommes særlige udtryksform hos ældre og komplicerende somatiske sygdomme. Derudover er det ofte mere kompliceret at behandle psykiske lidelser hos ældre. Kursisternes mulighed for at erhverve kliniske færdigheder indenfor gerontopsykiatri under kursustiden er begrænset pga. få ældrepsykiatriske sengeafsnit og ældrepsykiatere.

Mål: At give en grundlæggende viden om undersøgelse, diagnostik og forløb af forskellige demenssygdomme med vægt på de hyppigst forekommende. At give en grundlæggende viden om behandling af forskellige symptomer (kognitive som psykiatriske og adfærdsmæssige) ved de hyppigst forekommende demenssygdomme. At give en grundlæggende viden om undersøgelse, diagnostik og behandling af delirium hos ældre. At give kursisterne en grundlæggende viden om psykiske bivirkninger ved farmakologisk behandling (især somatiske farmaka). At give en grundlæggende viden om depressionssygdomme, symptomatologi, diagnostik og behandling herunder forebyggelse hos ældre. At give en viden om bipolar affektiv sygdom og kroniske psykoser hos ældre patienter. At give kursisterne kendskab til samspillet mellem somatisk og psykiatrisk sygdom hos ældre patienter og dets betydning for behandlingen. At give kursisterne kendskab til lovgivning, der specielt har relevans for ældrepsykiatrien. At kursisterne kan varetage liaisonopgaver i forhold til ældre patienter. At kursisterne får et kendskab til etiske problemstillinger indenfor ældrepsykiatri og bliver opmærksomme på egne holdninger.

Indhold: Gennemgang af symptomer, diagnostik og behandling af forskellige demenssygdomme. Gennemgang af symptomer, diagnostik og behandling ved delirium med fokus på, at kursisterne primært skal kunne anvende denne viden ved liaisonopgaver. Gennemgang af depressionssygdomme hos ældre patienter med fokus på symptomatologi, behandling, recidivprofylakse hos ældre patienter med inddragelse af betydningen af comorbiditet i form af somatisk sygdom eller anden psykiatrisk lidelse. Kort gennemgang af bipolar affektiv sygdom og kroniske psykoser hos ældre patienter med vægt på de behandlingsmæssige aspekter. Gennemgang af Værgemålsloven og relevante afsnit af Serviceloven. At vise eksempel på anvendelse af rating scales indenfor ældrepsykiatrien. At fremdrage etiske aspekter af såvel diagnostik som behandling eller undladelse af behandling.

Metoder: Foredrag, videodemonstration og plenumdiskussion.

Evaluerings: Kurset evalueres mundtligt og skriftligt ved afslutning af kurset.

Organisation: 3 dages kursus.

Delkursus 9: Børne- og ungdomspsykiatriske lidelser med forløb indtil voksenalderen, 1 dag

Formål: At give de kommende psykiatere indenfor voksenpsykiatrien kendskab til de børne- og ungdomspsykiatriske sygdomme og tilstande, der fortsat har betydning i voksenalderen, såsom spiseforstyrrelser, Tourette's syndrom, ADHD, OCD mv. **Mål:** At kursisterne får kendskab til de børne- og ungdomspsykiatriske sygdomme og tilstande, der fortsætter ind i voksenalderen og stadig har et behandlingsbehov. At gennemgå mere specielle forhold vedrørende sygdomstilstande hos unge mennesker og de særligt anvendte behandlingsmetoder i ungdomspsykiatrien. At give kursisterne kendskab til specifikke metoder i undersøgelse og behandling af unge samt lovgivning af særlig relevans.

Indhold: Epidemiologi. Specifikke undersøgelses- og behandlingsformer i ungdomspsykiatri. Gennemgang af særlige børnepsykiatriske tilstande og deres forløb ind i voksenalderen (spiseforstyrrelser, Tourette's syndrom, ADHD, OCD, psykotiske lidelser/autisme mv.) og forskningen vedr. disse tilstande.

Metoder: Foredrag, video, diskussion.

Evaluerings: Kurset evalueres mundtligt og skriftligt ved afslutning af kurset.

Organisation: 1 dags kursus.

Delkursus 10: Oligofreni, 1 dag

Formål: Formålet er at give kursisterne kendskab til mental retardering og viden om de diagnostiske og behandlingsmæssige forhold vedrørende disse patienter samt udredning af psykiatriske problemstillinger hos denne gruppe. Udredning af denne patientgruppe er vanskeliggjort grundet deres manglende viden, deres beskedne til manglende evne til sproglig kommunikation grundet basishandicap, men også en meget høj frekvens af supplerende tale- og sansehandicap. Endvidere er der en høj frekvens af komplicerende somatiske lidelser, specielt neurologiske. Patientgruppen lever ofte under specielle sociale vilkår og er en marginaliseret gruppe.

Mål: At give kursisterne viden om mental retardering og dennes indvirkning på udredning, diagnosticering og behandling af psykiatriske problemer hos denne patientgruppe.

Indhold: Oligofrenibegrebet, hyppighed af psykisk sygdom eller psykiatriske problemstillinger hos mentalt retarderede, organiske hjerneskader og epilepsi. Endvidere den kliniske situation og specielle problemer ved vurdering af mentalt retarderede samt udvalgte behandlingsproblemstillinger hos denne gruppe.

Metoder: Foredrag og diskussion.

Evaluering: Kurset evalueres skriftligt og mundtligt.

Organisation: 1 dags kursus.

Delkursus 11: Misbrug, 2 dage

Formål: Alkohol- og stofmisbrug er et stadigt stigende problem, og samtidig stiger også antallet af psykisk syge misbrugere. Kursets formål er at give kursisterne en teoretisk og klinisk/behandlingsmæssig viden om disse tilstande.

Mål: At gennemgå specifikke biologiske teorier om misbrug og de særlige problemer ved den hyppige kombination af misbrug og psykiske sygdomme/forstyrrelser. At give kursisten kendskab til aktuel viden om biologiske, epidemiologiske og kliniske forhold vedrørende misbrug samt at gøre kursisterne i stand til at varetage relevant psykofarmakologisk, psykoterapeutisk og psykosocial behandling af disse tilstande.

Indhold: Belønningssystemets og rusmidlernes neurobiologi. Epidemiologisk viden om rusmidler og comorbiditet. Diagnostik, behandling (psykofarmakologisk, psykoterapeutisk og psykosocial) og forebyggelse af alkohol- og stofmisbrug samt comorbiditet. Organisering af misbrugsbehandling

Metode: Foredrag og oplæg til plenumdiskussion. Mulighed for såvel individuelle som gruppebaserede opgaver.

Evaluering: Kurset evalueres mundtligt og skriftligt ved afslutning af kurset.

Organisation: 2 dages kursus.

Delkursus 12: Erklæringsudstedelse, 1 dag

Formål: Speciallægen i psykiatri skal have viden om social lovgivning, herunder serviceloven, lov om social pension, lov om aktindsigt i helbredsoplysninger og de med ovennævnte love forbundne cirkulærer m.h.p. at kunne udforme erklæringer, attester m.m. Kurset har berøringsflader til andre delkurser, herunder retspsykiatri, men indbefatter ikke udfærdigelse af retspsykiatriske erklæringer. Kurset skal herunder ses i relation til socialpsykiatriske behandlingsmetoder ligesom kurset relaterer sig til bl.a. psykopatologi på det deskriptive plan. Kursisten bør forud for kurset have en grundlæggende viden om de almindelige regler for udstedelse af erklæringer. Kursisten forudsættes herudover at have kendskab til principperne for de almindeligvis anvendte behandlingsmetoder over for de forskellige psykiatriske sygdomstilstande og herunder at være i stand til at vurdere prognosen på kortere og længere sigt. Kursisten må forudses i stand til at formulere sig skriftligt med anvendelse af sædvanligvis brugte termer omkring psykopatologi.

Mål: At gennemgå de særlige aspekter i udformning af erklæringer - kravene til speciallægen ønsket fra rekvirenten af erklæringen og formen på erklæringen. Der tages udgangspunkt i sociale erklæringer. At bringe kursisten i stand til at vurdere indikation for social pension og herunder at kunne udarbejde forslag til speciallægeerklæringer desangående, idet dog endegyldige konklusion formuleres af/tiltrædes af speciallæge. At bringe kursisten i stand til selvstændigt at kunne forholde sig til udfyldelse af vanlige sygemeldinger og statusbedømmelser vedr. psykiatriske patienter samt i forbindelse hermed at vurdere, om der i stedet kan udfærdiges speciallægeerklæring.

Indhold: Delkursus indeholder et afsnit om principper i forbindelse med udstedelse af lægelige erklæringer, en drøftelse af det psykiatriske sygdomsbegreb i relation til arbejdsudygtighed og en ganske detaljeret gennemgang af principperne og praktiske kutymer i forbindelse med pensionslovgivning, herunder forudsætninger for at en tilstand kan antages at være "stationær", at "behandlingsmulighederne er udtømte", samt at der "ikke yderligere foreligger revalideringsmuligheder". På kurset gives endv. en skitse over de forskellige sagsbehandlende instanser. Misbrug indgår i stort omfang i forbindelse med f.eks. pensionsansøgninger, kønsfordeling berøres og relevante litteraturhenvisninger indgår som en del af kurset.

Metoder: Foredrag, diskussion, mindre individuelle opgaver i form af udarbejdelse af konklusionen på en eller flere anonymiserede speciallægeerklæringer. Der indgår mindre, obligatoriske opgaver.

Evaluering: Kurset evalueres mundtligt og skriftligt ved afslutning af kurset.

Organisation: 1 dags kursus.

Delkursus 13: Retspsykiatri, 3 dage

Formål: En speciallæge i psykiatri skal have indgående viden om og erfaring med Psykiatriloven, der danner det retslige grundlag for frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien. Sindssyge og andre psykisk afvigende kriminelle udgør en særlig gruppe psykiatriske patienter og som følge heraf skal speciallægen have viden om det strafferetslige område. Delkurset relaterer sig dels til psykiatrilovsområdet, dels til vurdering og behandling af retspsykiatriske patienter og de hermed forbundne love og cirkulærer. Kursisterne forudsættes at have kendskab til psykiatrilov, strafferetspsykiatri og eksempelvis forvaltningslov og offentlighedslov. Desuden klinisk erfaring med tvangsindlæggelser, tvangstilbageholdelser og tvangsindgreb under indlæggelse samt kendskab til principperne for og praksis i forbindelse med udfærdigelse af retspsykiatriske erklæringer.

Mål: At give kursisterne indgående kendskab til hele psykiatrilovsområdet og herunder selvstændigt at være i stand til at vurdere, hvorvidt f.eks. tvangstilbageholdelse skal finde sted, vurdere indikation for tvangsbehandling, herunder om der er opsættende virkning og lignende. At gøre kursisterne i stand til i almindelige tilfælde at kunne møde i retten/patientklagenævnet og argumentere for afdelingens afgørelser. At gennemgå den særlige erklæring - mentalobservation - og juridiske og kliniske aspekter vedrørende retslige patienter, herunder Kriminalforsorgens rolle. At give kursisterne kendskab til principperne for straffelovens bestemmelser om psykisk afvigende kriminelle, herunder at kunne udarbejde forslag til en mentalobservationserklæring, idet dog endegyldig konklusion formuleres af/tiltrædes af en overlæge med funktion om muligt indenfor ekspertområdet. Kendskab til Retslægerådets rolle.

Indhold: Delkurset har hovedvægten omkring psykiatriloven og det strafferetspsykiatriske område. Der gives en gennemgang af psykiatriloven, af klagesystemet, patientrådgiversystemet, tvangsprotokoller og erklæringsudstedelser i forbindelse med psykiatriloven. Vedrørende det strafferetspsykiatriske område anvendes ca. ½ dag til områder af mere alment orienterende karakter omhandlende funktions- og kompetenceområdet for politi, anklagemyndighed, domstol m.v. Endvidere omtales kriminalitetsudvikling, herunder især vold og anden personfarlig kriminalitet. Samarbejdet med Kriminalforsorgen berøres såvel i forbindelse med afsoning som vedrørende Kriminalforsorgen i frihed. Der orienteres om Retslægerådets funktion, om Sikringsanstalten, betingelserne for benådning og der sigtes imod, at kursisten har en grundlæggende viden om disse emner, samtidig med at de generelle sessioner i høj grad er holdningsorienterede. Herudover drøftes de generelle og specifikke etiske problemer i forbindelse med retspsykiatrien. Forskning indgår i flere af sessionerne, f.eks. om Kriminalforsorgen, Sikringsanstalten og i forbindelse med behandling af retspsykiatriske patienter. Kønsfordeling af retspsykiatriske patienter kommenteres, ligesom de særlige regler vedrørende seksualkriminelle og kriminelle oligofrene omtales. Mange retspsykiatriske patienter er misbrugere, hvilket kommenteres. Relevante litteraturhenvisninger indgår som en del af kurset.

Metoder: Foredrag, oplæg til plenumdiskussion, gruppeopgaver. Obligatorisk opgave: udarbejdelse af konklusion på udleverede anonymiserede retspsykiatriske erklæringer.

Evaluerings: Kurset evalueres mundtligt og skriftligt ved afslutning af kurset.

Organisation: 3 dages kursus.